

BUDAVÁR ÚJRA MAGYAR

BUDAVÁR visszafoglalásának évfordulóját centenáris kiállítással ünnepli a Honvéd Levéltár és Múzeum

A Honvéd Múzeum és Levéltár készül a megnyitásra

1849 május 21. Hatalmas kiállítás reszkett meg a levegőt, harsognak a harci kőrök és a leomlott bástyák felett, a házak romjain át, porban, füstben törnek fel a hatalmas lobogók nyomán a honvédek Budavár felé. A kelő nap arany sugarai visszaverődnek a véres szuronyok hegyén, amelyek a szabadságot hozzák fel a vár fokára.

Ismét ágyúk hegye meredez az ég felé a délnyugati bástyán. Ezek az ágyúk azonban már nem tüzet, vért és halált okádnak. A forradalmi sereg dicső emlékei.

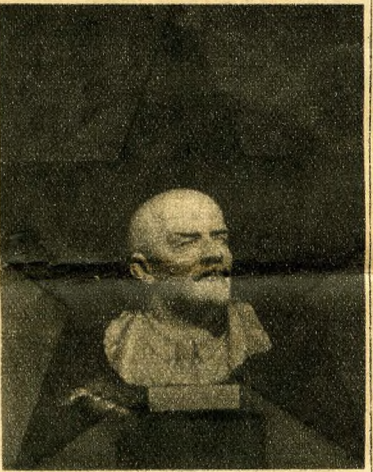
A Honvéd Múzeum és Levéltár

Budavár visszafoglalásának századik évfordulóján nyitja meg kapuját a dolgozók előtt, emlékezéssel és hálával a száz év előtti hősök és a nagy nap iránt.

Hosszú hetek komoly munkája előzte meg ezt a napot.

Törzsőrmester és ezredes, festőművész és segédmunkás, honvéd és tudós vállvetett erővel segítettek elő a nagy nap méltó megünneplését.

Az előcsarnok impozáns félköríve mögött nemzetiszínű s vörösrős drapériák előtt, reflektorok fényében megvilágítva áll az ifjú

hős, a »Honvéd« lenyűgözően szép, fehér szobra.

A kiállítás előkészületei még javában folynak. Festékes vödör, létrák, állványok között készülnek az utolsó simítások.

A 48-as terem

bejárata fölött ott lengnek csatákban tépett, szent erektyeink, a legendás 48-as hadi lobogók. A szekrények üvegajtói mögött, kávébarna honvéd atillák, ütött, idővert, régi csákok sora a szabadságharc dicső harcairól mesélnek.

Kiss, Ernő altábornagy, aradi vértanunk égszínkéék tábornoki atillája mellett, Leiningen érdemeinek adományozó okmánya. A nyakravalós hadügyminiszter, Mészáros aláírásával és sok más kegyeletes emléktárgy között, a fehér selyem, fényes csillagos horpadt, esorbült handzsár, az á

Az 1849-es forradalmi hadsereg szellemében megvédjük népünk szabadságát, hazánk függetlenségét.

már legendássá vált kard, amelyet Bem ajándékozott szabadságharcunk költőjének, Petőfinek.

A 19-es proletárforradalom

emlékét hirdeti a szomszéd terem. Ezüstfényű drapéria fölött, a magyar munkásosztály nagy barátja, a halhatatlan Lenin szobra néz felénk. A szabadság vő-

rös zászlói felett egyetlen felírás: világszabadság.

A Magyar Szabadságharcosok, partizánhősök emléktárgyai közül a világ szabadságszerető népeinek nagy vezére,

Sztálin fehér szobra

emelkedik ki, melyet a szabadságharcos népek zászlóerdeje vesz körül.

A kiállítás hozzájárul annak a történelmi feladatnak teljesítéséhez, amely a nemzetvesztő, ellenforradalmi Horthy-Magyarország elferdítésével szemben megadja az igazi helyét ennek az igazán nemzeti korszaknak.

A szabadság eszméjét hirdető kiállítás keretébe méltóan illeszkedik bele

néphadseregünk.

A Petőfi és Kossuth Akadémia, a határőrség és a fegyvernemek művészi összeállításai, képei és tárgyal nemcsak külsőségekben, hanem szellemükben is az új, a dolgozóért küzdő, azok biztonságát és építő munkáját védő, demokratikus honvédség képét tükrözik vissza, melynek középpontjában népünk nagy vezére, a honvédség tanító mestere, a dolgozó magyar nép harcos mintaképe,

Rákosi Mátyás

művészi szobra áll. Ötlet, tudományos rendszeresség, művészi ihlet és lelkes szellemi munka párosul itt, az asztalosműhely dolgozó, a segéd-

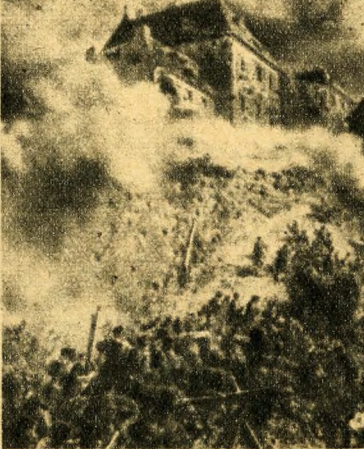

munkások, a villanyszerelők, a kőművesek, a dekorátorok, a szobrok és cipészek fizikai munkájával.

A szabadság eszméjében egybeforrva készülnek a Honvéd Levéltár és Múzeum dolgozó, a nagy évforduló megünneplésére.

Nagy Kálmán

Az osztrák katonák rohadott az országból. Erdély szabad, a Bácska és Bánság sem retteg már a szerbektól. Magyar földön

nincs ellenség, csak éppen Budán. A vár tornya még mindig a fekete-sárga zászlót lengeti a szél s a kétféjű sas a halálra ítélték kétségbeesésével védekezik.

Budavár parancsnoka, Hentzi osztrák tábornok 4-5000 fővel védi Budát minden remény nélkül, de keményen. Veszett dűhben és tehetetlenségében a legalsóbb tettekbe vetemedik. Bár az ostromló csapatok csak Buda felől támadnak, ő a harcmezőn Pestet löveti ágyúival. Tudja, hogy ez nem segít rajta, de rombolni, pusztítani akar. Tízzenötödike óta folyik a bombázás. A szépen fejlődő Pest nagy része romokban hever, másrésze a tüz martaléka lett, a lakosság a Néptáborba menekült a szabad ég alá.

A magyar seregek eredmény nélkül rohamoznak, óriási veszteséget szenvednek naponta, míg Görgey belátja, hogy rendszeres ostromra van szükség. Faltörő ágyúkat hozat, s azzal kezdi meg a vár ostromát.

A vezérek közt sok a változás. Damjanich a lábát törte s hadtestét most Knézich vezeti. Klapkát hadügyminiszterré nevezték ki, helyettese a már jól ismert Nagy Sándor lett. A fővezér változatlanul - Görgey.

Az ágyúk szünet nélkül szólnak. Az ostromlók szünetlően támadásokkal fésosztatják az osztrákot. Telnek a napok s az idő kereke lassan eléri a május 20-ról 21-re virradó éjjelt.

Remeg a föld az állandó ágyúdörgéstől. A büszke vár falán öles rések tátonganak. Nemelyik akkora, hogy szekér is kipérne rajta. A királyi palota léteget tetjének gerendái, mint hatalmas fogak merednek az ég felé. A csillagok értelmetlenül hunyorognak s még az öreg hold is kíváncsian dugja ki fejét a felhők mögött, hogy megnézze, mi történik így hatalmas ézengéssel Buda körül. De hasztalan erőlködik. A várat takaró sűrű fekete füst miatt semmit sem láthat.

Lassan, osztrák, piszenés nélkül közelednek a honvédek a várhoz. Még az esti órákban újra körbe vették a várat s készenléti helyeiken várják az ágyútűz befejezését.

Éjfél után 2 óra. Elérkezett a roham pillanata. A vörösispású Damjanich nélkül is vi-

tél, elsőnek kezdik meg a rohamot a bécsi kapu tájékán. Aulich a Gellért-hegy felől támad a vár főkapuja ellen.

Kmetty a Vizivárost ostromolja. Nagy Sándor a budai hegyek felől nyomul be az ágyútűz résekén.

Az osztrák igen keményen és elkeseredetten védekezik, már a félelem miatt is, mert megüzenedik nekik, hogy Pest rombolásért cserébe mindenképp, aki a vár védelmében harcol, a bástyáról fogják a Dunába dobni.

A nap győzedelmeskedik a sötétség felett. Létrák erdejé emelkedik a magasba és kapcsolódik rá a falak peremére. A következő percekben mint a hangyaboly rohan fel a létrán a honvédsereg ezer és ezer bátor harcosa.

Hajnali négy óra körül már több irányból hatolnak be honvédeink a várba. A szuronyharc az utcákon és házak közt lan. kadatlan erővel folyik tovább. De a védőket sikerül több részre szakítani. A körülbárt kisebb csoportok megrendültek. A szoldos erkölcsi aránylansága nem versenyezhet a szabadságharcú küzdő magyar honvéd politikai öntudatával.

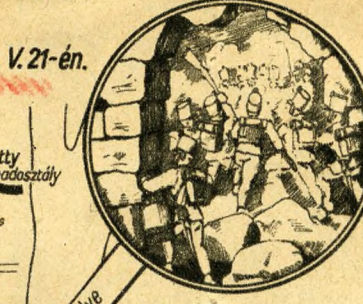
A harc legelkeseredettebben a Viziváros körül folyik. Itt harcol maga a vár parancsnoka is. Látna a reménytelen helyzet, esztelen dühében újra rombolni akar. Parancsot ad az aldognázott Lánchíd felrobbantására. De parancsa végrehajtását

nem ellenőrizheti; egy honvéd golyója pontot tesz kegyetlen módszereinek végére.

A parancsot Alnoch ezredes adja tovább s mikor megrettent szoldosai megtagadják a parancsot, közéjük lö s maga indul, hogy gaztettét végrehajtsa. De ez a próbálkozás is sikertelen. A lánchidra töltete nedves. Kiseb robbanás után kialszik a gyújtósörny lángja. A hid épen marad, de a kis robbanás is elég ahhoz, hogy az esztelen pusztítót a másvilágra küldje.

Teljes fényében ragyog már a májusi nap, amikor az első Kossuth-címeres lobogó megjelenik a vár falán.

Óriási felkesedés vesz erőt a honvédekben. Feléjtve a vesztélyt, oroszánként rohamozzák meg a még ellenálló ellenséges gócpontokat. A szél áthozza a Dunán, a parhón álló tömeg örömteli éljenzésének hangjait. Néhány perc még s a puskaropogás elhallgat. A várfa lak-

taik gyarapodtak, politikai öntudatuk megnőtt. A magyar hadsereg erős, ütőképessé, forradalmi hadsereggé vált. Egyedül a tisztikar egy része és a fővezér állt ellenségesen - szemben a forradalommal.

Göngy a politikai vezetéssel nem értett egyet, sőt legutóbb annak parancsát is megtagadta, hiszen Komáromból nem Bécsbe, hanem Budára vonult. Buda felszabadításakor a magyar hadsereg a dicsőség tetőpontján állt, de körülötte már felhők tornyosultak. Feléledt a nemzetközi reakció. A forradalmakat egész Európában leverték már, egyedül hazánkban égett hatalmas lánggal. Egyedül a nemzetközi reakció összefogása ellen nem vehették fel a harcot. De ha a láng nem lett volna elszigetelt, hanem átszaporított volna a szomszédos országokra, akkor a forradalmak győzhettek volna. Így bukásra voltak ítélve.

Két alkalomra lett volna az országnak a végső győzelem megszerzésére, de egyik esetben sem nyomultunk be Ausztriába, pedig a bécsi nép mindkét alkalommal felkelt, forrongott és várta a magyar csapatokat; nem semmisítettük meg az ellenséget, pedig erre mindkét alkalommal meg volt a lehetőségünk. A kudarc főokozója mindig Görgey, a fővezér volt. Rajta elakadt minden forradalmi lendület.

Kossuth Görgeyvel szemben tanúsított habozó magatartása komoly történelmi lecke számunkra is. Megtanulhattuk belőle, hogy

a katonai vezetés mindig alá van rendelve a politikai vezetésnek,

a legnagyobb szaktudás sem ér semmit, ha nincs meg a politikai öntudat és forradalmi lendület,

a hazaszeretet nemzetközi összefogást kíván. Aki csak a »magyar ügyért« harcol és dolgozik, akit a külföld nem érdekel, s akinek nem kell sem egyik, sem másik tábor, az

ostoba és vak, mert nem látja, hogy a reakció nemzetközi s ellenük a népek nemzetközi összefogása nélkül lehetetlen eredményesen harcolni.

A magyar sereg gyönyörű győzelmeit aratott a hadjárat megindítása óta. Megerősödött a sereg szaktudása, tapasztala-

ostoba és vak, mert nem látja, hogy a reakció nemzetközi s ellenük a népek nemzetközi összefogása nélkül lehetetlen eredményesen harcolni.

ostoba és vak, mert nem látja, hogy a reakció nemzetközi s ellenük a népek nemzetközi összefogása nélkül lehetetlen eredményesen harcolni.

ostoba és vak, mert nem látja, hogy a reakció nemzetközi s ellenük a népek nemzetközi összefogása nélkül lehetetlen eredményesen harcolni.

ostoba és vak, mert nem látja, hogy a reakció nemzetközi s ellenük a népek nemzetközi összefogása nélkül lehetetlen eredményesen harcolni.

ostoba és vak, mert nem látja, hogy a reakció nemzetközi s ellenük a népek nemzetközi összefogása nélkül lehetetlen eredményesen harcolni.

ostoba és vak, mert nem látja, hogy a reakció nemzetközi s ellenük a népek nemzetközi összefogása nélkül lehetetlen eredményesen harcolni.

ostoba és vak, mert nem látja, hogy a reakció nemzetközi s ellenük a népek nemzetközi összefogása nélkül lehetetlen eredményesen harcolni.

ostoba és vak, mert nem látja, hogy a reakció nemzetközi s ellenük a népek nemzetközi összefogása nélkül lehetetlen eredményesen harcolni.

ostoba és vak, mert nem látja, hogy a reakció nemzetközi s ellenük a népek nemzetközi összefogása nélkül lehetetlen eredményesen harcolni.

ostoba és vak, mert nem látja, hogy a reakció nemzetközi s ellenük a népek nemzetközi összefogása nélkül lehetetlen eredményesen harcolni.